

Målnummer: T4-88 **Avdelning:**

Domsnummer: DT19-89

Avgörandedatum: 1989-06-07

Rubrik: Fem personer verksamma i ett aktiebolag tecknade generell proprieborgen för bolagets förpliktelser gentemot en bank. Vidare tecknades särskild proprieborgen av två andra personer för den kredit som lämnades. Banken friskrev sedermera två av dem som tecknat generell borgen. Banken har ansetts inte ha haft rätt härtill och det solidariska ansvaret för återstående borgensmän har funnits vara upplöst till följd av den oberättigade friskrivningen. Fråga också om borgen av de två som tecknat särskild borgen skall anses vara s k efterborgen.

Lagrum: 9 § preskriptionslagen (1981:130)

Rättsfall:

REFERAT

Svenska Handelsbanken förde efter stämning å N-O.S., J.S., B.F., U.S. och S.W. (i fortsättningen gemensamt kallade N-O.S. och medparter) vid Stockholms TR den talan som framgår av TR:ns dom.

TR:n (chefsrådmannen Westlander samt rådmännen Björkegren och Djurberg) anförde i dom d 20 dec 1985: Bakgrund. Hösten 1982 började N-O.S. och J.S. tillsammans med B.F., A.L. och N.R. arbetet på att utge en ekonomisk tidskrift. För detta ändamål använde de sig av bolaget JSG Senior Management Service Aktiebolag, bildat 1981. De nämnda fem personerna utgjorde bolagets styrelse. N-O.S., som är civilekonom, fungerade som verkställande direktör och skötte bolagets ekonomi, administration, bokföring m m. J.S. var chefredaktör, B.F. journalist, A.L. marknadschef och N.R. annonsförsäljare. Tidskriften utkom med ett nummer i okt 1982 och ett i febr 1983. A.L. begärde sitt utträde ur styrelsen d 22 mars 1983 och N.R. gjorde sammaledes två dagar senare. Bolaget försattes i konkurs d 18 maj 1983.

Den 23 respektive d 28 febr 1983 hade bolaget på Handelsbankens kontor Östra Station tecknat ett kontrakt avseende checkkredit å 200 000 kr och upptagit ett lån enligt skuldebrev å 180 000 kr. För fullgörandet av dessa bolagets förpliktelser tecknade U.S. och S.W. borgen såsom för egen skuld. Bolagets fem styrelseledamöter tecknade samtidigt generell borgen såsom för egen skuld för fullgörandet av bolagets samtliga dåvarande och blivande förpliktelser gentemot Handelsbanken. Bolagets skuld till Handelsbanken uppgick per konkursdagen d 18 maj 1983 till 243 399 kr 99 öre jämte upplupen ränta 7 708 kr 40 öre. Av kapitalbeloppet avsåg 180 kr reverslånet och 63 399 kr 99 öre utnyttjad del av checkkrediten. I konkursen erhöll Handelsbanken utdelning med 1 405 kr 45 öre, som skall avräknas från den upplupna räntan 7 708 kr 40 öre, varav alltså kvarstår 6 302 kr 95 öre.

För den generella borgensförbindelsen gällde bl a som punkt 3 det villkoret att om säkerhet i annan form, såsom i form av borgen, ställts eller skulle komma att ställas för förpliktelse, som omfattas av förbindelsen, medgav borgensmannen att banken - utan minskning av borgensmannens borgensansvar - fick utan borgensmannens hörande medge ändringar beträffande säkerheten och således även säkerhetens friställande. Med stöd av

detta villkor friskrev Handelsbanken d 23 respektive d 28 mars 1983 A.L. och N.R. från deras generella borgensåtaganden. Skälet till friskrivningen angavs vara deras utträde ur bolagets styrelse.

Yrkanden m m. Handelsbanken har anfört: Den 16 febr 1983 besökte N-O.S. Handelsbankens kontor Östra Station och sammanträffade där med kontorets chef B.S. och ställföreträdande chef B.L.. N-O.S. presenterade bolagets tidskriftsprojekt och företedde bl a en budget avseende den framtida tidskriftsutgivningen med uppgift om beräknade annonsintäkter. Enligt uppvisad bolagsordning skulle bolagets styrelse utgöras av tre till fem ledamöter. N-O.S. angav den dåvarande styrelsen, som utgjordes av fem personer sedan okt 1982. Han uppgav att bolaget behövde en checkkredit å 200 000 kr och ett kortfristigt lån å 180 000 kr samt att bolagets ordinarie bankförbindelse, S-E-banken, inte ansett sig kunna bevilja dessa krediter. Efter diskussion bestämdes att bolaget som säkerheter för checkkrediten och lånet skulle lämna företagsinteckning samt solidarisk borgen av U.S. och S.W. och en generell borgensförbindelse av samtliga fem styrelseledamöter. Från Handelsbankens sida påpekades att sistnämnda förbindelse kunde ändras, om styrelsen ändrades. Banken inhämtade samma dag kreditupplysningar avseende de sju erbjudna borgensmännen. U.S. och S.W. hade vissa tillgångar, vilket inte var fallet beträffande de övriga. Dessa hade endast ordinära eller snarast låga inkomster. Några dagar senare beslöt banken bevilja bolaget den sökta checkkrediten och det sökta lånet. N-O.S. erhöll vederbörliga handlingar och ombesörjde att dessa blev undertecknade. För banken framstod N-O.S. som bolagets egentliga ledare. Däremot framgick inte att övriga styrelseledamöter var viktiga för bolagets fortbestånd. Sedan A.L. och N.R. med någon dags mellanrum besökt banken och anmält att de utträtt ur bolagets styrelse samt företett skrivelser utvisande att de anmält utträdet till bolaget, friskrev banken dem från deras generella borgensåtaganden. Dessförinnan hade banken kontrollerat att bolagsordningen medgav att styrelsen kunde minskas till tre ledamöter och att A.L. och N.R. saknade värde som borgensmän. Banken underlät att avisera övriga borgensmän om friskrivningen av A.L. och N.R., vilket föranledde en anmärkning av bankinspektionen. Någon skyldighet för banken att inhämta övriga borgensmäns medgivande till friskrivningen förelåg emellertid inte. Enligt punkt 3 i villkoren för den generella borgensförbindelsen har banken rätt att friställa borgensmän utan övriga borgensmäns hörande och utan att dessas borgensansvar minskar. Motsvarande villkor gäller dock inte beträffande U.S:s och S.W:s borgensåtaganden. Deras ansvar skall därför nedsättas proportionellt med 2/7. På grund av sina generella borgensåtaganden är N-O.S., J.S. och B.F. solidariskt betalningsskyldiga för bolagets skuld till Handelsbanken medan U.S. och S.W. på grund av sina borgensåtaganden ådragit sig solidarisk betalningsskyldighet för 5/7 av samma skuld. Handelsbanken yrkar därför att N-O.S., J.S., B.F., U.S. och S.W. förpliktas att solidariskt till Handelsbanken utge 178 359 kr 24 öre (5/7 av 180 000 kr + 5/7 av 63 399:99 + 5/7 av 6 302:95) jämte ränta å dels 128 571 kr 42 öre och dels 45 285 kr 71 öre beräknad efter den räntesats som banken vid varje tid tillämpar för reverslån (f n 15 procent) respektive checkkrediter (f n 17,5 procent), allt från d 19 maj 1983 tills betalning sker, samt att N-O.S., J.S. och B.F. förpliktas att solidariskt till Handelsbanken utge 65 040 kr 75 öre (återstående 2/7) jämte ränta å dels 51 428 kr 58 öre och dels 18 114 kr 28 öre beräknad på sätt och för tid som angivits ovan.

N-O.S. och medparter har bestritt yrkandena samt vitsordat skäligheten i och för sig av yrkade belopp och fordrad ränta. De har anfört: När N-O.S. d 16 febr 1983 besökte Handelsbanken presenterade han sina medarbetare i styrelsen och dessas funktioner. Banken måste ha fått klart för sig att bolagets verksamhet var beroende av styrelseledamöternas eget arbete och kompetens. Särskilt intresse visade banken för A.L. som var en välkänd seglare och hade goda kontakter. De säkerheter som diskuterades var företagsinteckning, generell borgen av styrelseledamöterna samt en kompletterande säkerhet i form av borgen av U.S. och S.W.. N-O.S. vidtalade dessa och förklarade för

dem att deras borgen skulle tas i anspråk i sista hand och att de hade full regressrätt gentemot styrelseledamöterna, vilka inte hade någon regressrätt gentemot dem. Från Handelsbankens sida nämndes ingenting om att styrelseledamot kunde friskrivnas från sitt generella borgensåtagande. Ej heller fördes på tal att styrelsens sammansättning kunde ändras. Något sådant föresvävade inte N-O.S.. När friskrivningen av A.L. och N.R. skedde, ingick de fortfarande i styrelsen. De hade endast begärt sitt utträde, vilket var att betrakta som en invit till förhandlingar. Att A.L. ville befrias från borgensåtagandet berodde på att hans far sagt till honom att inte teckna borgen. Det var känt för Handelsbanken att A.L. skötte bolagets marknadsföring och annonsförsäljning. Friskrivningen av A.L. och N.R. medförde att bolagets verksamhet måste upphöra eftersom dessa båda svarade för annonsanskaffningen, vilken var avgörande för tidskriftens finansiering. Punkt 3 i villkoren för den generella borgensförbindelsen måste tolkas så att den säkerhet, som kunde ändras eller friställas, var en annan säkerhet vid sidan av den som utgjordes av det generella borgensåtagandet. - N-O.S:s och medparterers grunder för bestridandet av käromålet är följande.

- Handelsbanken har inte haft rätt att friskriva A.L. och N.R. från deras generella borgensåtagande. Friskrivningen utgör ett avtalsbrott, som lett till att bolaget inte kunnat fortsätta sin verksamhet, vilket satt styrelseledamöterna ur stånd att infria borgensåtagandet. Banken kan då inte utkräva något borgensansvar av N-O.S. och medparter. En direkt effekt av friskrivningen blir även att det solidariska ansvaret för de övriga borgensmännen upphör och ersätts av ett delat ansvar, såsom sker när en fordran preskriberas i förhållande till någon av flera solidariskt ansvariga. Härutinnan åberopas 9 § preskriptionslagen (1981:130). I vart fall skall därför styrelseledamöternas ansvar jämkas till 1/5 för var och en.

- Om punkt 3 i villkoren för den generella borgensförbindelsen ger banken rätt att friskriva borgensman, är villkoret enligt 36 § avtalslagen oskäligt med hänsyn till sitt innehåll eller till omständigheterna vid dess tillkomst. Det är i sig oskäligt att banken skall kunna förbehålla sig rätt att friskriva någon eller några av solidariskt ansvariga borgensmän utan att höra de kvarstående. Banken har formulerat villkoret och är den starkare parten i avtalsförhållandet. I detta fall har banken vid förbindelsens tillkomst fått information om bolaget och om uppläggningsen av dess verksamhet. Det måste då ha stått klart för banken att det var viktigt för bolagets fortbestånd att borgensansvaret bibehölls oförändrat. Detta ansvar var ett påtryckningsmedel på samtliga styrelseledamöter att arbeta för bolaget. Med hänsyn härtill är det oskäligt att tillämpa villkoret. Detta skall alltså lämnas utan avseende, vilket såsom angivits under 1 får till följd att något borgensansvar inte kan utkrävas. I vart fall skall ansvaret jämkas.

- Beträffande U.S. och S.W. gäller dessutom att de enligt överenskommelse mellan borgensmännen inbördes har full regressrätt mot bolagets styrelseledamöter, vilka däremot inte har någon regressrätt mot U.S. och S.W.. De av U.S. och S.W. tecknade borgensåtagandena utgör efterborgen till styrelseledamöternas generella borgensförbindelse. Enär banken friskrivit två styrelseledamöter, kan något borgensansvar inte utkrävas av efterborgensmännen. I vart fall får friskrivningen denna konsekvens på grund av att banken känt till eller bort känna till U.S:s och S.W:s karaktär av efterborgensmän.

Handelsbanken har genmält: Punkt 3 i villkoren för den generella borgensförbindelsen ger enligt sin lydelse banken rätt att friställa annan säkerhet, t ex annan borgen, för förpliktelse som omfattas av förbindelsen. Banken har alltså haft rätt att företa den friskrivning som skett. Det bestrids att denna bankens åtgärd förorsakat bolagets obestånd. Om nämnda villkor skall ges den tolkning svarandena hävdar, får detta endast till följd att borgensmännens ansvar nedsätts till 5/7. Banken bestrider att villkoret är oskäligt och att det kan lämnas utan avseende enligt 36 § avtalslagen. Det

ifrågasätts inte att borgensmännen kan ha träffat en intern överenskommelse om regressrätten. Banken har emellertid inte känt till denna. Överenskommelsen får då ingen betydelse för borgensansvaret. U.S. och S.W. har tecknat borgen såsom för egen skuld samtidigt med att bolagets styrelseledamöter tecknat generell borgen. U.S:s och S.W:s borgen utgör därför inte någon efterborgen till styrelseledamöternas. A.L. och N.R. saknade tillgångar, varför friskrivningen av dem inte får någon ekonomisk betydelse för borgensmännens regressrätt inbördes.

- - -

Domskäl. Handelsbanken har åberopat vittnesutsagor av B.S. och B.L. samt viss skriftlig bevisning. På N-O.S:s och medparters begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med dem.

TR:n upptar först till bedömning frågan om tolkningen och giltigheten av punkt 3 i villkoren för den generella borgensförbindelse bolagets styrelseledamöter tecknat.

Förbindelsen utgörs av två likalydande tryckta formulär med plats för underskrift av tre borgensmän på varje formulär. Förstasidorna upptar bl a borgensmeningen och villkoren för borgensförbindelsen. Andrasidorna innehåller utrymme för underskrifter m m samt ett observandum, vari anges att borgensmannen särskilt bör uppmärksamma "att banken beträffande annan säkerhet än pant utan hans hörande får medge ändringar i fråga om säkerheten och således även säkerhetens friställande (omstående villkor, punkt 3)". I Svenska Bankföreningens under 1984 utarbetade formulär till generell borgensförbindelse finns under "Allmänna villkor" en motsvarande bestämmelse av följande lydelse: "Om annan borgen har ställts eller kommer att ställas för sådan förpliktelse (som omfattas av borgensförbindelsen) får banken utan minskning av det ansvar som åvilar borgensman på grund av hans i denna borgensförbindelse tecknade borgen och utan dennes hörande medge ändringar beträffande säkerheten och således även bringa säkerheten att upphöra genom att lämna ut pant eller avstå från rätt mot annan borgensman. Det kan alltså konstateras att bestämmelse av motsvarande innebörd som den Handelsbanken upptagit under punkt 3 i sina formulär till generell borgensförbindelse tillämpas allmänt av bankerna. Den omständigheten att flera borgensmän tecknar borgen på samma formulär eller samtidigt och gemensamt går i borgen för samma förpliktelser innebär inte att åtagandena skall ses som en odelbar enhet. Varje borgensmans åtagande utgör en borgen oaktat ansvaret är solidariskt. När det i villkoret talas om "säkerhet i annan form, såsom i form av borgen" innefattar uttryckssättet således andra borgensåtaganden som tecknats på samma formulär eller eljest för samma förpliktelser. Villkoret ger alltså enligt sin lydelse Handelsbanken rätt att friskriva borgensmän från deras generella borgensansvar utan att höra medborgensmän och utan att dessas ansvar minskar.

Den omständigheten att bankerna i sina formulär till generell borgensförbindelse intagit ett villkor av nu ifrågavarande innebörd visar att det föreligger ett praktiskt behov av att kunna ändra eller friställa någon eller några av flera för samma förpliktelser ställda säkerheter utan att kvarvarande säkerheter ändras. Så kan vara förhållandet om - såsom i detta säkerligen inte ovanliga fall - någon eller några av ett bolags styrelseledamöter, vilka iklätt sig generellt borgensansvar för bolagets förpliktelser, utträder ur styrelsen. Enligt TR:ns mening kan det inte anses oskäligt mot kvarvarande borgensmän att en friskrivning av de utträdande styrelseledamöterna vidtas och ej heller är det oskäligt att så sker utan de kvarvarandes hörande. Dessa måste ju vara medvetna om utträdet och dess konsekvenser. Det aktuella villkoret är således inte oskäligt med hänsyn till sitt innehåll och kan inte på den grund lämnas utan avseende.

Vad härefter gäller frågan om Handelsbanken med kännedom om de utträdande styrelseledamöternas betydelse för bolagets fortbestånd ägt

tillämpa villkoret, har B.S. och B.L. omvitnat att N-O.S. vid besöket i banken d 16 febr 1983 varken klargjort att styrelseledamöterna inte fick friskrivnas från borgensansvaret eller att envars medverkan i bolaget var av vikt för dess bestånd. Det är häremot inte visat i målet att Handelsbanken insett eller bort inse att friskrivningen av A.L. och N.R. på grund av deras utträde ur bolaget skulle medföra att bolaget inte kunde fortsätta sin verksamhet. Med hänsyn härtill kan det inte anses oskäligt att banken med stöd av villkoren för den generella borgensförbindelsen friskrivit A.L. och N.R. från deras borgensansvar.

Beträffande N-O.S:s och medparterers påståande att friskrivningen får till effekt att det solidariska ansvaret för styrelseledamöterna upphör, så grundas detta på en analog tillämpning av 9 § preskriptionslagen. Emellertid har som ovan nämnts friskrivningen skett enligt gällande villkor för den generella borgensförbindelsen, varvid Handelsbanken enligt samma villkor försäkrat sig om att kvarstående borgensmäns ansvar inte minskades. Att det solidariska ansvaret upphör måste anses innebära en minskning av borgensansvaret i förhållande till borgenären och står i strid mot nämnda giltiga villkor. Vid sådant förhållande saknas grund för att i detta fall tillämpa 9 § preskriptionslagen analogt såvitt avser styrelseledamöternas ansvar.

Vad slutligen angår betydelsen av friskrivningen av A.L. och N.R. för U.S:s och S.W:s borgensansvar har banken medgivit att friskrivningen medfört nedsättning av detta ansvar men bestritt att den haft till följd att deras solidariska ansvar upphört. Av föregående prövning framgår att banken varit berättigad att friskriva A.L. och N.R. från deras borgensansvar enligt de villkor som gällde för den generella borgensförbindelsen. Denna rätt för banken förelåg redan då U.S. och S.W. gjorde sitt borgensåtagande. De borde därför ha haft anledning att räkna med att denna rätt skulle komma att utnyttjas och att därigenom deras regressrätt kunde komma att påverkas. Vid angivna förhållanden har banken inte visat någon försumlighet mot U.S. och S.W. som berättigar dessa till annan inskränkning i borgensansvaret än vad som medgivits av banken och detta oavsett om de intagit ställning som medborgensmän eller efterborgensmän.

Vid denna prövning skall Handelsbankens talan bifallas.

Domslut.

- N-O.S., J.S., B.F., U.S. och S.W. skall solidariskt till Svenska Handelsbanken utge 178 359 kr 24 öre jämte ränta å dels 128 571 kr 42 öre och dels 45 285 kr 71 öre beräknad efter den räntesats som banken vid varje tid tillämpar för reverslån (f n 15 procent) respektive checkkrediter (f n 17,5 procent), allt från den 19 maj 1983 tills betalning sker.

- N-O.S., J.S. och B.F. skall solidariskt till Svenska Handelsbanken utge 65 040 kr 75 öre jämte ränta å dels 51 428 kr 58 öre och dels 18 114 kr 28 öre beräknad på sätt och för tid som angivits ovan under 1.

N-O.S. och medparter fullföljde talan i Svea HovR och yrkade att Handelsbankens talan måtte ogillas.

Handelsbanken bestred ändring.

HovR:n (hovrättsråden Holmberg, referent, Sundström och Lagerbjelke samt adj led Berglin) anförde i dom d 2 dec 1987:

Domskäl. Parterna har i HovR:n angett sina ståndpunkter på samma sätt som redovisats i TR:ns dom. Antecknas kan att U.S. och S.W. vitsordat att de, när de skrev under sina förbindelser, kände till den generella borgensförbindelsen och tagit del av den.

HovR:n ansluter sig till de bedömningar TR:n gjort och finner därför att TR:ns dom skall stå fast.

Domslut. HovR:n fastställer TR:ns dom.

N-O.S. och medparter (ombud advokaten S.B.) sökte revision och yrkade att HD måtte ogilla Handelsbankens talan.

Handelsbanken (ombud advokaten S.O.) bestred ändring.

N-O.S. och medparter åberopade en d 20 jan 1988 dagtecknad PM, upprättad av f d justitierådet G.W., som däri anförde bl a: Bolaget har d 23 febr 1983 erhållit en checkräkningskredit hos Handelsbanken på 200 000 kr. U.S. och S.W. har tecknat proprieborgen för kredittagarens förpliktelser enligt upprättat kontrakt.

Bolaget har vidare d 28 febr 1983 erhållit ett lån hos banken på 180 000 kr. U.S. och S.W. har tecknat proprieborgen för kredittagarens förpliktelser enligt upprättat skuldebrev.

Fem styrelseledamöter i bolaget har tecknat generell borgen för bolagets samtliga dåvarande och blivande förpliktelser mot banken enligt två särskilda förbindelser d 28 febr 1983, den ena med borgen av N-O.S., J.S. och A.L. och den andra med borgen av B.F. och N.R..

Sedan A.L. anmält utträde ur styrelsen för bolaget har banken d 23 mars 1983 friskrivit honom från hans borgen och, sedan även N.R. anmält utträde ur styrelsen, har banken d 28 mars 1983 friskrivit även honom från hans borgen.

Banken har beträffande friskrivningarna åberopat en bestämmelse i det tryckta formuläret till generell borgensförbindelse som lyder: "Om säkerhet i annan form, såsom i form av borgen, har ställts eller skulle komma att ställas ... medger jag att banken - utan minskning av mitt borgensansvar - får utan mitt hörande medge ändringar beträffande säkerheten och således även säkerhetens friställande".

Innebörden av lånearrangemanget kan uppfattas på olika sätt. Här finns inte anledning att diskutera andra synsätt än dem som direkt eller mera indirekt framförts av parterna.

- Banken synes ha utgått från att alla sju borgensmännen skulle på lika fot svara för de aktuella förpliktelserna. Detta synsätt måste ha legat bakom bankens ståndpunkt att U.S. och S.W. skulle - efter friskrivningarna - svara för 5/7 av bankens fordran enligt kreditkontraktet och skuldebrevet.

- Enligt motparternas synsätt har styrelseledamöterna i bolaget varit primärt ansvariga borgensmän för kreditkontraktet och skuldebrevet medan U.S. och S.W. var att betrakta som efterborgensmän.

Vad först angår det alternativ som angetts under 1 förefaller bankens tillämpning mycket svårförståelig. Banken har medgett att klausulen om friskrivning inte var tillämplig i förhållande till U.S. och S.W.. Därav har banken dragit den slutsatsen att dessa skulle svara för 5/7 av skuldbeloppet. Vad banken grundar detta på är höljt i dunkel. Den enda parallell som finns i lagstiftningen torde vara 9 § preskriptionslagen (1981:130) och 7 § i lagen (1981:131) om kallelse på okända borgensärer. Med tillämpning av reglerna i dessa lagrum borde U.S. och S.W. inte primärt svara för mer än på sin höjd 1/7 av skuldbeloppet vardera.

TR:n och HovR:n har, såvitt jag förstår, inte tillämpat bankens utgångspunkt utan måste, av motiveringen i TR:ns dom att döma, ha ansett U.S. och S.W. skyldiga att betala hela skuldbeloppet solidariskt. Något som emellertid gick ultra petita.

Det synsätt som angetts under 2 här ovan har stöd i omständigheterna (åtminstone i den mån dessa blivit belysta i TR:ns dom). Styrelseledamöterna synes ha varit intressenter i företaget medan U.S. och S.W. var utomstående. Särskilda formulär användes för styrelseledamöternas borgensförbindelser; dessa skulle såsom intressenter i företaget svara för alla förbindelser gentemot banken. U.S. och S.W. skulle däremot svara endast för kreditkontraktet och skuldebrevet. Alla förbindelserna tillkom i ett sammanhang och det måste ha stått klart, att U.S. och S.W. därvid endast avsett att inträda som garantier för de förpliktelser som intressenterna åtagit sig just i fråga om kreditkontraktet och skuldebrevet. Det kan därför inte för banken, intressenterna eller U.S. och S.W. ha funnits någon tvekan om att intressenterna skulle vara regressansvariga, om U.S. och/eller S.W. fick infria de aktuella förbindelserna.

Om det är riktigt, att styrelseledamöterna samt U.S. och S.W. inte skulle svara på lika fot utan att de senare såsom vid efterborgen skulle ha regressrätt mot de förra, skall även friskrivningsklausulen tolkas från den utgångspunkten. Man har sålunda först att fastställa i vad mån banken hade rätt att friskriva någon av styrelseledamöterna utan att detta minskade övriga styrelseledamöters ansvar mot banken. Vidare får man pröva vilken verkan som friskrivning av en eller flera styrelseledamöter bör anses ha gentemot U.S. och S.W..

Domstolarna har utgått från att de två dokumenten med generella borgensförbindelser som styrelseledamöterna har underskrivit skulle betraktas som en enda gemensam generell borgensförbindelse. Denna utgångspunkt lär vara riktig. Det är också riktigt - såsom TR:n framhållit - att varje borgensmans ansvar är grundat på en särskild utfästelse. Det senare konstaterandet utesluter emellertid inte, att utfästelserna kan vara beroende av varandra och att en förutsättning för den enskilda borgensmannens ansvar kan vara att de andras ansvar står kvar.

Domstolarna har ansett, att friskrivningsklausulen skulle vara tillämplig även inom en krets av borgensmän som tecknat en gemensam borgensförbindelse. En sådan tolkning - som bryter det samband som annars anses föreligga mellan de särskilda borgensmännens åtaganden - måste åtminstone ha ett klart stöd i ordalagen. Detta är inte förhållandet.

Formuläret talar om en borgensman som medger friskrivning - "medger jag" - och enligt vanlig juridisk teknik gäller att, när två eller flera har åtagit sig något, de tillsammans blir "jag" vid tillämpning av en lag- eller kontraktbestämmelse som endast talar om en person som förpliktad eller berättigad. När t ex FB talar om "förmyndaren" och två personer förordnats till förmyndare för en myndling blir de tillsammans att betrakta som "förmyndaren". Och om ett köpekontrakt talar om "köparen" och t ex två makar står som köpare på kontraktet skall de tillsammans räknas som "köparen" oavsett om de svarar solidariskt. Detsamma gäller ett hyreskontrakt som talar om "hyresgästen", när t ex makar tillsammans förhyrt lägenheten osv. Jfr även t ex 17 kap 1 och 5 §§ ÄktB.

Med denna utgångspunkt är det tydligt, att det medgivande som borgensmannen "jag" lämnat genom friskrivningsklausulen har, när två eller flera tecknat sig som borgensmän, lämnats av dem gemensamt som borgensman" och att medgivandet inte rör någon borgensman inom deras egen gemensamma borgen.

Detta stämmer också med inledningen till friskrivningsklausulen: "Om säkerhet i annan form, såsom i form av borgen, har ställts eller skulle komma att ställas. Den enda naturliga läsningen av denna ingress är, att den förutsätter antingen att det finns en annan borgen än den som ligger bakom det följande medgivandet eller att en ny borgen framdeles kan komma att ställas till förstärkning av säkerheten. Det är ju välmotiverat, att vid ett borgensåtagande klargörs att den aktuella borgensförbindelsen är oberoende av andra redan existerande eller tillkommande borgensförbindelser. Den aktuella

borgensförbindelse som på detta sätt skall vara oberoende är språkligt sett i vårt fall styrelseledamöternas gemensamma solidariska borgensförbindelse.

Enligt min mening är det, om man håller sig till ordalydelsen av friskrivningsklausulen, klart att banken har spolierat det solidariska ansvaret genom att på egen hand friskriva först en och sedan ytterligare en av styrelseledamöterna från dessas gemensamma borgen.

Om friskrivningsklausulen skulle anses otydlig gäller regeln att den in dubio skall tolkas till nackdel för den part som svarar för lydelsen, d v s i vårt fall banken.

Såvitt jag kunnat finna har banken inte för borgensmännen klargjort, att friskrivningsklausulen skulle anses ha en annan innebörd än den som följer av den språkliga dräkten. Det ligger f ö i sakens natur, att man inte så lätt kan på ett begripligt sätt beskriva verkningarna av ett solidariskt borgensåtagande och innebörden av en friskrivningsklausul. Dessutom är det ytterst vanskligt att betr verkningarna av ett borgensåtagande bygga slutsatser på bevisning om muntliga uttalanden som gjorts vid sidan om och som skulle innebära en skärpning av borgensansvaret eller annan försämring av borgensmännens ställning. Uttalanden från långgivarens - den starkare partens - sida som reducerar borgensmännens ansvar är däremot givetvis av betydelse.

Jag utgår i det följande från att friskrivningsklausulen skall gälla enligt sin lydelse. Denna har inte medgett att banken utan påföljd friskrev någon styrelseledamot från hans borgensåtagande enligt den gemensamma borgensförbindelsen.

Denna ståndpunkt har även sakliga skäl för sig. Det är en mycket väsentlig skillnad mellan det fallet att två eller flera samtidigt medverkar till en gemensam borgensförbindelse och därefter friskrivning begärs av någon borgensman samt det fallet att vid sidan av en borgensförbindelse finns eller tillkommer en annan borgensförbindelse som inte bygger på samma överenskommelse. Bakom en gemensam borgensförbindelse av den typ som styrelseledamöterna undertecknat ligger förmodligen nästan alltid ett samarbetsavtal av något slag. Det tillkommer inte långgivaren att på egen hand bedöma huruvida samarbetet har blivit upplöst på ett sätt som medger friskrivning. Jfr NJA 1983 s 332.

I det nu aktuella fallet har också från borgensmännens sida invänts att fortsatt samarbete var av betydelse för bolagets verksamhet och att banken genom sina friskrivningar förstört förutsättningarna för den fortsatta verksamheten. Styrelseledamöterna A.L. och N.R. har uppenbarligen inte genom uppgift att de lämnat bolagets styrelse gett banken underlag för slutsatsen att de varit berättigade att dra sig undan.

Vid en obehörig friskrivning av en av flera borgensmän torde den rättsföljd som betr preskription anges i 9 § preskriptionslagen inträda. Jfr 7 § preklusionslagen. Effekten blir i vårt fall att kvarstående styrelseledamöter skall primärt svara för en femtedel var av skulden om inte annat har bestämts genom det inbördes avtalet mellan dem eller genom avgörande som borgenären fått kännedom om. Om undantagsregeln inte är tillämplig, kan banken sålunda ej kräva ut mer av de tre kvarstående styrelseledamöterna än sammanlagt tre femtedelar av skulden. Uppstår brist hos någon betr honom åvilande femtedel, bör reglerna i 9 § 2 st preskriptionslagen tillämpas.

- - -

Som nämnts i det föregående är den andra frågan vilken verkan friskrivningarna av A.L. och N.R. bör anses ha gentemot U.S. och S.W. såsom efterborgensmän.

Domstolarna, som har ansett banken berättigad att friskriva A.L. och N.R. från deras borgensansvar enligt de villkor som gällde för den generella borgensförbindelsen, har framhållit att denna rätt för banken förelåg redan när U.S. och S.W. gjorde sina borgensåtaganden. De borde därför ha haft anledning räkna med att bankens rätt skulle komma att utnyttjas och att därigenom deras regressrätt kunde komma att påverkas.

Motiveringen måste utgå från att U.S. och S.W. inte stått på samma plan som styrelseledamöterna utan - såsom jag antagit i det föregående - var att jämställa med efterborgensmän.

Den närmare innebörden av friskrivningarna har veterligen inte diskuterats i målet. Parterna har synbarligen ansett att A.L. och N.R. med omedelbar verkan befriats från allt borgensansvar inkl regressansvar. Det saknas anledning till annat än att här utgå från den ståndpunkten.

Om U.S. och S.W. infriade sin borgensförbindelse skulle de såsom efterborgensmän ha rätt att genom subrogation inträda i bankens rätt mot de primärt ansvariga fem styrelseledamöterna. Sedan A.L. och N.R. friskrivits kan någon subrogation inte äga rum i förhållande till dem.

I förhållande till de tre kvarstående styrelseledamöterna skulle subrogation alltjämt kunna äga rum men endast i den begränsade rätt som enligt ovan kvarstår för banken sedan det solidariska ansvaret spolierats.

U.S:s och S.W:s regressrätt mot de fem styrelseledamöterna var självfallet en väsentlig förutsättning för deras borgensåtaganden. Den starka reduktionen av subrogationsmöjligheterna kan inte undgå att påverka deras ansvar.

Motsvarande spörsmål med anledning av preskription har uppmärksamrats i min bok *Borgen och tredjemanspant* s 308 ff. Det påpekas där, att 9 § preskriptionslagen inte anger vilken verkan som preskription i förhållande till en av flera huvudgäldenärer har på borgen för huvudgäldenärerna. Denna fråga får besvaras genom tolkning av borgensmannens avtal med borgenären och, om detta inte innehåller någon bestämmelse därom, enligt vad som bör anses tyst förutsatt. En tolkningsmöjlighet är, att borgensansvaret består såvitt angår borgenärens rätt att utfå de andelar av skulden som belöper på kvarstående huvudgäldenärer. Detta innebär emellertid en försämring av borgensmannens rätt. En annan tolkningsmöjlighet är, att borgensmannen blir helt fri eftersom han kanske kunnat i sista hand få sin eventuella regressfordran täckt hos den huvudgäldenär vars förpliktelse blivit preskriberad. Det troligaste har jag för min del funnit vara, att borgensansvaret in dubio faller bort om fordran mot någon av huvudgäldenärerna preskriberas. Avvikelse kunde emellertid tänkas i särskilda fall som diskuteras i det följande i nämnda bok.

Min slutsats bekräftas av utgången i RH 87:41, där borgensmän befriades från ansvar när ett av flera huvudgäldenärers namn var förfalskat.

Jag håller på grund av det anförda före att U.S. och S.W. bör anses befriade från sitt borgensansvar.

HD förordnade att bankinspektionen skulle avge yttrande och beredde Svenska Bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen och Sveriges Föreningsbankers Förbund tillfälle att avge yttrande i målet.

Bankinspektionen anförde i yttrande d 9 sept 1988 bl a: Frågeställningen är dels om Handelsbanken haft rätt att friskriva två borgensmän från deras generella borgensåtagande utan godkännande av övriga borgensmän dels hur friskrivningen påverkar övriga borgensmäns åtaganden.

Generell borgen av ägare till mindre och medelstora företag är sedan gammalt en vanlig företeelse i svenska banker. Sådan borgen har ansetts önskvärd för

att understryka ägarens ansvar för företagets utveckling och som ett bevis på ägarens vilja att låta företaget leva vidare och utvecklas och har i regel krävts oavsett vilken annan säkerhet som funnits för krediterna. Under senare år har det blivit vanligt att generell borgen begränsats beloppsmässigt. Konkurrenssituationen har medfört att man ibland även avstår från att kräva sådan borgen.

Bankinspektionen har inga invändningar mot att denna borgensform användes i fråga om ägare, som ju i regel har insyn i och kan följa företagets affärer och utveckling, men har uttalat att borgensåtagandet helst bör utformas så att det står i proportion till ägarens ekonomiska ställning.

Handelsbanken har i det aktuella fallet friskrivit två borgensmän från deras generella borgensansvar. Ytterligare tre borgensmän hade tecknat generell borgen varjämte två personer, U.S. och S.W., tecknat borgen på ett lån och en checkräkningskredit. Ingen av de andra borgensmännen tillfrågades om friskrivningen.

Handelsbanken anser sig ha haft rätt att friskriva de två borgensmännen utan att inhämta övriga borgensmäns medgivande. Till stöd härför har banken åberopat en klausul i den generella borgensförbindelsen av följande lydelse:

"Jag har inte i förhållande till banken på grund av min borgen någon rätt till pant som ställts eller kan komma att ställas för en eller flera förpliktelser, vilka omfattas av denna borgensförbindelse, såvida jag inte genom särskilt avtal med gäldenären eller annan pantsättare försäkrats sådan rätt och detta avtal delgivits banken. Med pant jämställs annan realsäkerhet.

Om säkerhet i annan form, såsom i form av borgen, har ställts eller skulle komma att ställas för förpliktelse av nyss nämnt slag, medger jag att banken - utan minskning av mitt borgensansvar - får utan mitt hörande medge ändringar beträffande säkerheten och således även säkerhetens friställande."

Enligt inspektionens mening skulle det kunna uppfattas som stötande om bankerna utan vidare tillämpade klausulen så att friskrivning skulle kunna ske inom en krets av borgensmän som tecknat en gemensam borgensförbindelse. Inspektionen har också i ett sk klagomålsärende som genom ombud anhängiggjorts av N-O.S. kritiserat banken för handläggningen. Enligt inspektionens mening vore det därför naturligt att det solidariska ansvaret i enlighet med 9 § preskriptionslagen upphävdes för de tre andra borgensmän som tecknat generell borgen.

Från de synpunkter bankinspektionen har att beakta i sin tillsynsverksamhet, där det bl a gäller att tillse att bankernas kreditverksamhet utövas på ett sätt som är förenligt med god banksed, anser bankinspektionen att banken som en ren ordnings- och serviceåtgärd bort höra övriga borgensmäns uppfattning om friskrivningen innan denna genomfördes.

Styrelseledamöternas generella borgen har tecknats på två borgensformulär eftersom det finns utrymme endast för tre namn på varje formulär. Domstolarna har utgått ifrån att de två dokumenten skulle betraktas som en enda gemensam borgensförbindelse. Bankinspektionen har inget att invända mot den tolkningen men anser att det är angeläget att HD även uttalar sig i denna fråga för att tolkningsproblem i framtiden skall kunna undvikas.

Vad avser frågan vilken verkan friskrivningen bör anses ha mot U.S. och S.W. anser bankinspektionen att om dessa borgensmän skulle anses vara medborgensmän tillsammans med de övriga borgensmännen det vore naturligt att tillämpa 9 § preskriptionslagen.

U.S. och S.W. har gjort gällande att deras borgen hade karaktär av efterborgen, vilket banken bestridit. Bankinspektionen vill i detta sammanhang bara påpeka att bankerna normalt utformar en efterborgen på annat sätt än

som skett i detta fall. Att olika formulär har använts för styrelseledamöterna och U.S. och S.W. torde bero på att det inte anses lämpligt att utomstående privatpersoner, som inte har fortlöpande insyn i företaget, tecknar generell borgen.

- - -

Handelsbanken har medgivit att den tillämpade friskrivningsklausulen inte gällde gentemot U.S. och S.W. och har därför begränsat sina krav på dessa borgensmän till 5/7 av det totala kreditbeloppet. Banken synes därvid ha betraktat U.S. och S.W. som medborgensmän. Domstolarna har bifallit bankens talan och uttalat att denna bedömning gällde oavsett om U.S. och S.W. intagit ställning som medborgensmän eller efterborgensmän.

Formellt sett synes U.S:s och S.W:s borgensåtaganden vara separata borgensförbindelser utan koppling till några andra förbindelser. Eventuella andra borgensförbindelser nämns inte i reversen eller kontraktet. I de allmänna villkoren till dessa sägs emellertid att borgensman utöver den pant som pantförskrivits på reversen eller kontraktet inte i förhållande till banken på grund av sin borgen har någon rätt till annan pant som har upplåtits till banken av kredittagaren, såvida inte borgensmannen underrättat banken om och styrkt sin rätt till sådan pant.

Omständigheterna i målet synes ha lett till den tolkningen att U.S. och S.W. varit att betrakta som medborgensmän eller efterborgensmän. Enligt bankinspektionens uppfattning vore det angeläget att få fastställt vilka omständigheter som måste ha förelegat för att en borgensförbindelse, som objektivt sett inte visar annat än att en separat primär borgensförbindelse är för handen, inte skall föreligga.

Svenska Bankföreningen anförde i yttrande d 6 juni 1988 bl a: Målet gäller vilken verkan den friskrivning från borgensansvar som revisionssvaranden medgivit beträffande ett par av flera borgensmän får på kvarstående borgensmäns förbindelser.

- - -

Det ansvar som må åvila envar borgensman i målet bör bedömas i första hand utifrån de skriftliga förbindelser som dessa tecknat. Borgensmännens ansvar kan givetvis också påverkas av vad som vid förbindelsernas ingående kan ha avtalats uttryckligen eller eljest anses vara förutsatt.

Till en början kan konstateras att den generella borgensförbindelsen är avsedd att användas endast när borgensmannen har en fullgod och fortlöpande insyn i gäldenärens ekonomiska ställning och dennes mellanhavanden med banken, t ex när aktieägare eller företagsledare i fåmansföretag tecknar borgen för bolagets förbindelser eller moderbolag tecknar borgen för dotterbolags förbindelser.

De i målet tecknade generella borgensförbindelserna är upprättade på två av Handelsbanken tryckta likalydande formulär. Avsikten har utan tvivel varit att de generella borgensmännens ansvar skulle vara solidariskt. Formuläret har uppenbarligen upprättats i enlighet med bankföreningens rekommendationer till medlemsbankerna från år 1973. Borgensmannen svarar enligt formuläret för fullgörandet av gäldenärens samtliga nuvarande och blivande förpliktelser gentemot banken såsom för egen skuld.

Formuläret innehåller vidare en klausul av följande lydelse (punkt 3 i de allmänna villkoren) (här utesluten; citerad i bankinspektionens yttrande här ovan; red:s anm).

Bankföreningen har år 1984 utarbetat ett formulär för generell borgensförbindelse som ingår i föreningens formulärsamling. Detta innehåller,

såsom anförts i TR:ns dom, under "Allmänna villkor" en motsvarande bestämmelse av följande lydelse: "Borgensman har inte i förhållande till banken på grund av sin i denna borgensförbindelse tecknade borgen någon rätt till pant som ställts eller kan komma att ställas för förpliktelser, vilka omfattas av borgensförbindelsen, såvida borgensmannen inte genom särskilt avtal med gäldenären eller annan pantsättare tillförsäkrats sådan rätt och detta avtal delgivits banken. Med pant jämställs annan realsäkerhet. Om annan borgen har ställts eller kommer att ställas för sådan förpliktelse får banken utan minskning av det ansvar som åvilar borgensman på grund av hans i denna borgensförbindelse tecknade borgen och utan dennes hörande medge ändringar beträffande säkerheten och således även bringa säkerheten att upphöra genom att lämna ut pant eller avstå från rätt mot annan borgensman."

Det kan sålunda konstateras att den generella borgensförbindelsen enligt sin ordalydelse innebär ett åtagande för borgensmannen som i sig är mycket långtgående. Borgensmannen svarar för ett till sin storlek helt obestämt belopp. Avsikten är att nya krediter skall kunna lämnas och säkerheter bytas ut utan att borgensmännen i varje särskilt fall behöver lämna sitt godkännande. Den generella borgensförbindelsen fyller i praktiskt bankarbete ett stort behov för såväl banken som gäldenärer och borgenärer.

Någon motsvarighet till den i målet aktuella friskrivningsklausulen finns inte i bankföreningens övriga formulär som innehåller villkor för borgen. Anledningen härtill är att möjligheten för banken att medge ändringar i eller rent av friställande av säkerhet i sig innebär avvikelser från gällande rätt, som bör förekomma endast under de särpräglade förhållanden, som formuläret för generell borgensförbindelse är avsett för.

Bankföreningen har tagit del av det rättsutlåtande av f d justitierådet G.W. som föreligger i målet. Föreningen är beredd att instämma i dennes uppfattning om att friskrivningsklausulen inte ger banken rätt att utan vidare friskriva en av flera solidariskt ansvariga borgensmän. Detta förhållande framgår redan av formulärets ordalydelse. Medan den generella borgensmannens åtagande avser gäldenärens "samtliga nuvarande och blivande förbindelser" som ställs eller kan komma att ställas, så tar friskrivningsklausulen endast sikte på säkerhet i annan form för "en eller flera förpliktelser", vilka omfattas av den generella förbindelsen; d v s någonting mindre än totaliteten. Den generella borgensmannen har ju iklätt sig ett övergripande ansvar för gäldenärens samtliga skulder, samtidigt som formuläret förutsätter att det kan finnas ytterligare säkerhet i form av pant eller borgen för separata skulder. Att banken tillförsäkrats rätt att utan den generella borgensmannens hörande i varje enskilt fall göra ändringar beträffande sådan ytterligare säkerhet är, såsom tidigare framhållits, påkallat av praktiska skäl. Enligt bankföreningens mening medger således inte friskrivningsklausulen banken att utan de övrigas samtycke friskriva någon av de solidariskt ansvariga borgensmännen.

När det gäller bedömningen av den verkan som bankens underlåtenhet att inhämta övriga generella borgensmäns samtycke till friskrivningen haft på dessas borgensansvar, instämmer bankföreningen i G.W:s antagande om att reglerna i 9 § preskriptionslagen bör kunna tillämpas analogt. Detta innebär att kvarstående styrelseledamöter primärt skall ansvara för en femtedel var av skulden, om inte annat har bestämts genom det inbördes avtalet mellan dem.

För att rätt kunna bedöma vilken verkan friskrivningen haft på U.S:s och S.W:s borgensförbindelse måste man först utreda huruvida denna förbindelse har karaktären av borgen på samma plan som det generella borgensåtagandet eller om den är en s k efterborgen. Hur det förhåller sig härmed kan inte utläsas enbart av de skriftliga förbindelserna. Normalt har man i bankverksamhet att räkna med tre olika möjligheter när det, som i detta fall, finns två grupper av borgensåtaganden. Antingen svarar samtliga borgensmän solidariskt för borgensåtagandena eller så svarar de två grupperna på olika plan. I sistnämnda fall kan antingen de generella borgensmännen eller de särskilda

borgensmännens förbindelser ha karaktär av efterborgen. Av betydelse för hur ansvaret bör vara fördelat i det särskilda fallet är givetvis vad som uttryckligen har avtalats eller på annat sätt kan anses vara förutsatt när förbindelserna tecknades. Det bör dock anmärkas att det i normalfallet inte brukar förekomma att ansvaret är solidariskt mellan två olika borgensgrupper. Om HD i nu föreliggande fall skulle finna att U.S:s och S.W:s förbindelser bör betraktas som en efterborgen har, genom bankens friskrivning av de två styrelseledamöterna, en väsentlig förutsättning för U.S:s och S.W:s borgensåtaganden fallit bort. Dessas regressrätt kan ju inte längre utövas fullt ut. Såsom G.W. anført finns möjligheten att borgensansvaret består såvitt angår dessa borgensmäns rätt att utfå de andelar av skulden som belöper på kvarstående huvudgäldenärer eller att de - på grund av att en väsentlig förutsättning för deras borgen brutit - bör bli helt befriade från sitt borgensansvar.

Svenska Sparbanksföreningen anförde i yttrande d 8 juni 1988 bl a: I målet förekommer två former av borgensansvar. Det är först och främst fråga om generell borgen av propriekaraktär. Fem styrelseledamöter i ett bolag har ingått solidariska borgensförbindelser såsom för egen skuld till säkerhet för bolagets samtliga såväl nuvarande som blivande förpliktelser. Vidare föreligger en proprieborgen från två personers sida till säkerhet för två specifika förpliktelser. Två personer utanför styrelsekretsen har solidariskt åtagit sig borgensansvar såsom för egen skuld för en checkräkningskredit och ett reverslån som bolaget erhållit.

De rättsliga problem som aktualiseras i målet har uppkommit med anledning av kreditgivarens åtgärd att friskriva två av de fem generellt ansvariga borgensmännen från deras borgensansvar utan att först höra med och inhämta samtycke från de övriga borgensmännen. Den centrala frågan i målet är vilken betydelse åtgärden har för de återstående borgensmännens ansvar.

För de i målet aktuella generella borgensförbindelserna användes formulär till vilka knutits vissa allmänna villkor. En av punkterna i dessa villkor, som enbart gäller för de generellt ansvariga borgensmännen, innebär att kreditgivaren kan, för det fall det föreligger säkerhet "i annan form, såsom i form av borgen", ändra och t o m friställa sådan säkerhet utan samtycke från de generellt ansvariga borgensmännen och utan att åtgärden minskar dessas ansvar. Denna bestämmelse utgör en avvikelse från vad som eljest gäller enligt dispositiva borgensrättsliga principer.

En central fråga i målet är hur man skall tolka denna bestämmelse, närmare bestämt uttrycket "säkerhet i annan form, såsom i form av borgen". Två möjligheter erbjuder sig i första hand. Antingen åsyftas säkerhet vid sidan av de generella borgensåtagandena, d v s bestämmelsen är inte tillämplig inom kretsen av de generellt ansvariga borgensmännen. Eller också innefattas även sistnämnda krets i bestämmelsens tillämpningsområde.

Det kan konstateras att bestämmelsen förekommer allmänt, låt vara i något olika varianter, i bankers formulär för generell borgen. I det formulär som ingår i Sparbanksföreningens formulärsamling och som sparbankerna rekommenderas att använda har motsvarande bestämmelse följande lydelse (här utesluten; överensstämmer i allt väsentligt med den lydelse som citerats i Svenska Bankföreningens här ovan återgivna yttrande; red:s anm).

När det gäller bestämmelsen i målet kan det från språkliga utgångspunkter knappast råda någon tvekan om hur den bör tolkas. Med uttrycket "säkerhet i annan form, såsom i form av borgen" kan inte gärna förstås annat än säkerhet utöver det borgensansvar som innefattas i det generella borgensåtagandet, som alltså i detta fall gäller fem personer. Att bestämmelsen har denna innebörd blir än tydligare om man beaktar hur den enligt sin ordalydelse i övrigt är avsedd att användas. Det framgår nämligen uttryckligen att den endast tar sikte på säkerheter som ställts för en eller flera förpliktelser som omfattas av det generella borgensåtagandet. Bestämmelsen åsyftar helt enkelt inte de säkerheter som utgörs av de fem styrelseledamöternas generella

borgensförbindelser, som således ingåtts för bolagets samtliga nuvarande och blivande förpliktelser mot banken.

Det är dessutom värt att notera att bestämmelsen är av undantagskaraktär och innebär en långtgående avvikelser från vad som gäller enligt dispositiv rätt. Såvitt Sparbanksföreningen känner till förekommer bestämmelsen i bankvärlden endast i samband med generell borgen. Den har i detta sammanhang en naturlig funktion att fylla. Med hänsyn till de vittgående förpliktelser som ett generellt borgensansvar innebär skall denna form av borgen endast förekomma när det i realiteten föreligger en mer eller mindre total identitet mellan gäldenären, som regelmässigt är ett bolag eller annan juridisk person, och borgensmannen och då denne har en tillfredsställande och kontinuerlig inblick i gäldenärens bankaffärer och ekonomiska ställning i övrigt. Det är i sådana fall förestavat av praktiska skäl att banken skall kunna förändra säkerheter utöver generell borgen utan att först behöva inhämta samtycke från borgensmän med generellt ansvar. Det är däremot inte rimligt att banken utan vidare skall kunna göra ändringar i en krets av generellt ansvariga borgensmän med tanke på det nära samband som skall föreligga mellan dessa och gäldenären. Att kunna förändra eller t o m upphäva ansvaret för vissa av dessa borgensmän utan de övrigas samtycke kan uppenbarligen skada eller i värsta fall omintetgöra verksamheten hos gäldenären och det samarbete som förutsätts föreligga mellan borgensmännen.

En tolkning av bestämmelsens innebörd såsom anges ovan är naturlig även med tanke på att det solidariska åtagandet av de fem styrelseledamöterna måste betraktas som en enhet och som en enda förbindelse. Det förhållandet att borgensåtagandena gjorts på två dokument förändrar inte bilden. De fem utfästelserna måste således rimligtvis anses vara beroende av varandra. Var och en av de fem borgensmännen torde därför ha sett det som en förutsättning för ett vidmakthållande av det egna åtagandet att de övriga fyras åtaganden alltså varit gällande.

Sparbanksföreningen finner det dessutom osannolikt att man vid tillkomsten av den aktuella bestämmelsen haft annan avsikt beträffande dess tolkning och tillämpning än vad som språkligt sett framgår av dess ordalydelse. Avsikten med motsvarande villkor i Sparbanksföreningens formulär för generell borgen är i varje fall inte att det skall tolkas och tillämpas på sätt som hävdas i målet från Handelsbankens sida. Såvitt Sparbanksföreningen känner till tillämpar inte heller sparbankerna villkoret på detta sätt.

Sparbanksföreningen delar således den uppfattning om villkorets innebörd som kommer till uttryck i f d justitierådet G.W:s utlåtande i målet. Handelsbanken borde således inte på egen hand ha friskrivit de två styrelseledamöterna från deras borgensansvar. Då så skett måste åtgärden få konsekvenser för de övriga styrelseledamöternas situation. I avsaknad av uttrycklig lagregel ter det sig naturligt att analogt tillämpa 9 § preskriptionslagen. Det innebär således att det solidariska ansvaret upphävs och att de kvotdelar av borgensansvaret som avser de friskrivna styrelseledamöterna definitivt upphör och inte kan föras över till de kvarstående ledamöterna.

Frågan är därefter hur bankens friskrivning inverkar på ansvaret för de övriga två borgensmännen, U.S. och S.W.. Det kan då först konstateras att den aktuella friskrivningsklausulen inte förekom i U.S:s och S.W:s åtaganden och således inte var tillämplig i förhållande till dem. Detta betyder emellertid inte att bankens förfaringsätt inte fått effekt på U.S:s och S.W:s borgensansvar. Utgångspunkten i dispositiv rätt är i stället den motsatta, dvs varje åtgärd från bankens sida att utan deras samtycke friskriva någon av övriga borgensmän inverkar på deras borgensansvar i för dem positiv riktning.

När det gäller frågan på vilket sätt bankens friskrivning påverkar U.S:s och S.W:s borgensåtaganden är det av betydelse om dessa är att anse som efterborgensmän eller ej. Såvitt kan utläsas av de för Sparbanksföreningen tillgängliga handlingarna talar flera omständigheter i målet för

efterborgensansvar. Föreningen finner inte anledning att här upprepa de skäl som G.W. anför till stöd för sin ståndpunkt härvidlag utan konstaterar endast att det av det skriftliga materialet att döma förefaller rimligt att betrakta U.S. och S.W. som efterborgensmän.

Å andra sidan kunde man tycka att frågan om dessa borgensåtagandens karaktär av efterborgen eller ej borde uttryckligen framgå av åtagandenas lydelse och att det borde ligga i dessa borgensmäns intresse att klart markera förhållandet i de skriftliga förbindelserna. Det borde inte åligga banken att i efterhand tolkningsvis av omständigheterna sluta sig till huruvida efterborgen kan anses vara avtalad eller ej.

Om HD skulle finna att U.S:s och S.W:s åtaganden är att bedöma som efterborgen, kan konstateras att de till följd av bankens friskrivning inte kan göra gällande den regressrätt som de annars kunnat utöva gentemot de generellt ansvariga fem borgensmännen. Dessas solidariska ansvar har ju upphört genom friskrivningen och förvandlats till ett delat ansvar för de tre återstående borgensmännen. Detta måste påverka U.S:s och S.W:s ansvar i förhållande till borgenären. En möjlighet, som ter sig rimlig, är att ansvaret, såsom G.W. förordar, helt bortfaller.

Om å andra sidan U.S. och S.W. skulle anses ha ett borgensansvar på samma plan som de generellt ansvariga borgensmännen, bör deras ansvar reduceras på samma sätt som enligt vad ovan förordats bör bli fallet beträffande de tre återstående styrelseledamöterna. Samtliga de fem borgensmän som kvarstår efter friskrivningen får då ett delat ansvar, som för var och en motsvarar 1/7 av skulden.

Sveriges Föreningsbankers Förbund (SFF) anförde i yttrande d 31 maj 1988 bl a: En av frågorna i målet gäller tolkningen av en klausul i formuläret avseende den generella borgensförbindelsen. Förbundet får i denna del anföra följande.

Friskrivningen av de två styrelseledamöterna från det generella borgensansvaret gjordes utan inhämtande av övriga borgensmäns samtycke. Dessa underrättades inte heller om åtgärderna. Handelsbanken har i målet förklarat - vilket HovR:n och TR:n godtagit - att banken inte haft skyldighet att inhämta övriga borgensmäns medgivande till friskrivningen. Banken har till stöd härför åberopat en klausul i den generella borgensförbindelsen. Denna lyder enligt följande (här utesluten; citerad i bankinspektionens yttrande här ovan; red:s anm).

Motsvarande villkor gällde inte beträffande U.S:s och S.W:s borgensåtaganden.

Förbundet som har likalydande klausul i sitt formulär för generell borgensförbindelse instämmer inte i den tolkning av klausulen som Handelsbanken angivit och som domstolarna godtagit. SFFs uppfattning är att klausulen i ett fall som det förevarande, där flera borgensmän gemensamt ingått den generella borgensförbindelsen, måste tolkas så att denna medger friskrivning endast av den borgensman som tecknat annan borgensförbindelse än den förevarande generella förbindelsen. De i klausulen använda begreppen "jag" och "mitt" bör läsas som "vi" och "vårt". En annan tolkning anser förbundet strida mot de förutsättningar enligt vilka en gemensam generell förbindelse ingås.

Förbundet anser således att Handelsbanken inte hade rätt att friskriva styrelseledamöterna A.L. och N.R. utan övriga styrelseledamöters samtycke.

- - -

Den andra frågan i målet gäller vilken betydelse friskrivningen av de två styrelseledamöterna skall ha för U.S:s och S.W:s borgensansvar. Handelsbanken har medgivit att friskrivningsklausulen inte gällde för U.S. och S.W.. Domstolarna har i enlighet med Handelsbankens medgivande nedsatt

U.S:s och S.W:s borgensansvar till 5/7. TR:n har i domen angett att bedömningen gäller oavsett om U.S. och S.W. intagit ställning som medborgensmän eller efterborgensmän. SFF finner det vara oklart hur man kommit fram till denna beräkningsgrund. För det fall U.S. och S.W. betraktas som medborgensmän borde enligt vad SFF kan förstå 9 § preskriptionslagen tillämpas. Enligt denna svarar övriga solidariskt betalningsansvariga, då någons betalningsansvar preskriberats, endast för sin andel. Detta skulle innebära att U.S. och S.W. bleve primärt betalningsansvariga för vardera 1/7. - - -

Målet avgjordes efter huvudförhandling.

HD (JustR:n Heuman, referent, Lind och Törnell) beslöt följande dom:

Domskäl. Parterna har i HD till stöd för sin talan åberopat i allt väsentligt samma omständigheter som de anfört tidigare i målet.

HD tar först upp frågan om banken med stöd av punkt 3 i villkoren för den generella borgensförbindelsen ägt att friskriva två av de fem som tecknat sådan förbindelse från deras borgensansvar.

Villkor som det ifrågavarande torde uppställas främst av banker i samband med att vid kreditgivning till aktiebolag med ringa aktiekapital bolagets styrelseledamöter får ställa generell borgen. Behov av en friskrivningsklausul finns nämligen knappast annat än vid denna form av borgensåtagande. Villkoret synes betingat av praktiska skäl, nämligen att underlätta bankens hantering av olika säkerheter.

Av ordalagen i villkoret framgår inte klart hur villkoret skall tolkas och om det inrymmer sådan friskrivningsrätt som banken hävdar. Ordalydelsen ger emellertid snarast vid handen att villkoret avser annan säkerhet än den generella borgensförbindelsen.

Enligt allmänna borgensrättsliga principer får en borgenär inte utan särskilt förbehåll friskriva någon solidariskt ansvarig borgensman, om inte de övriga borgensmännen godkänner åtgärden. Villkoret bör därför tolkas restriktivt. Med hänsyn till att villkoret upptagits i ett av banken använt formulär bör oklarhet i bestämmelsens formulering inte gå ut över borgensmännen. Och att villkoret hade den av banken hävdade innebörden har, såvitt framgår av utredningen i målet, inte av banken klargjorts för dem som tecknat generell borgen.

Såväl bankföreningarna som föreningsbankernas förbund har i sina yttranden tagit avstånd från Handelsbankens inställning och uttalat att nu ifrågavarande och även snarlika villkor i de formulär som bankerna använder ej medför rätt att friskriva en av flera som tecknat generell borgen.

Med hänsyn till det anförda har banken inte haft rätt att så som skett friskriva de två borgensmännen A.L. och N.R..

N-O.S. och medparter har åberopat att banken genom friskrivningen av A.L. och N.R. föranlett bolagets obestånd. Om A.L. och N.R. ej blivit friskrivna av banken, hade de nämligen inte lämnat bolaget och bolaget hade då kunnat fortsätta sin verksamhet och fullgöra sina åligganden mot banken. N-O.S. och medparter har emellertid ej visat att banken på denna grund skulle vara betagen sin rätt att få betalning av borgensmännen.

HD tar härefter upp frågan om U.S. och S.W. är efterborgensmän eller, annorlunda uttryckt, om N-O.S., J.S. och B.F. saknar regressrätt mot U.S. och S.W., medan de två sistnämnda har full regressrätt mot övriga borgensmän.

Enligt N-O.S. och medparter har U.S. och S.W. tecknat endast efterborgen för de övriga borgensmännens förbindelser och efterborgensmännen har, när banken skadat den framförstående generella borgensförbindelsen, inte längre något borgensansvar gentemot banken. Banken har hävdar att U.S. och S.W.

svarar på samma plan som övriga borgensmän. I vart fall har banken ej insett att U.S. och S.W. var efterborgensmän eller ens haft anledning misstänka det.

Vad från N-O.S:s och medparters sida under sanningsförsäkran uppgetts om att det borgensmännen emellan var avtalat att U.S. och S.W. skulle vara efterborgensmän får godtas; banken synes för övrigt inte ha bestritt detta.

Någon närmare utredning om vad som förekommit vid förhandlingarna med banken beträffande villkoren för borgensåtagandena och vilken regressrätt som kunde utövas har inte förebragts. Vad som framkommit ger stöd för antagandet att dessa frågor inte alls eller endast i förbigående berörts. Av borgensmännen har bara N-O.S. haft kontakt med banken i samband med att bolaget beviljades kredit och ställde säkerheter. Inte heller har U.S. och S.W. träffat någon banktjänsteman i anslutning till att de tecknade sina borgensåtaganden. Av de handlingar borgensmännen skrivit under framgår ej att U.S. och S.W. skulle svara på annat plan än övriga borgensmän. Inte heller eljest har vad banken kunnat iakttä i samband med borgensförbindelserna varit av den beskaffenheten att banken måste ha insett att borgensmännen överenskommit om att ej svara på samma plan.

Av det sagda följer att N-O.S. och medparter ej förmått visa att banken känt till att U.S. och S.W. endast var efterborgensmän.

Även om det alltså inte är utrett att banken visste att U.S. och S.W. var efterborgensmän kan som N-O.S. och medparter anfört omständigheterna ha varit sådana att banken bort inse att U.S. och S.W. i förhållande till övriga borgensmän svarade på ett annat plan. För bankens rätt gentemot borgensmännen är det nämligen av betydelse inte bara vad banken vetat utan också vad banken bort känna till om förutsättningarna för borgensavtalet (Walin, Borgen och tredjemanspant s 115, jfr även NJA 1974 s 508). Det förhållande som då faller i ögonen är att U.S. och S.W. i motsats till övriga borgensmän inte var verksamma i bolaget. I övrigt synes emellertid intet ha förekommit som gett banken anledning anta att inte alla borgensmän svarade på samma plan.

Ofta torde en institutionell kreditgivare sakna kännedom om skälet till varför en borgensman går i borgen och också om de ekonomiska förutsättningar och överväganden som ligger bakom ett borgensavtal och om de villkor som borgensmännen kan ha överenskommit. För en bank har det i allmänhet ingen betydelse om någon eller några borgensmän endast skall svara som för efterborgen. Borgensförbindelserna är nämligen som regel proprie och banken kan alltså, om gäldenären ej fullgör sina åligganden, vända sig mot envar borgensman. Ibland kan dock - som detta mål illustrerar - frågan om borgens karaktär ha betydelse. Att mot denna bakgrund skapa rutiner där banken skall efterforska om någon endast är efterborgensman synes föga ändamålsenligt. Detta skulle medföra ett betydande merarbete utan motsvarande nytta. Däremot är det enkelt för borgensmännen att underrätta banken om de sinsemellan träffat överenskommelse om regressrätt som inte framgår av handlingarna. Tillräckligt stöd finns knappast för en presumtion att när generell borgen tecknats för ett bolags åtaganden av styrelseledamöterna andra borgensåtaganden ingångna samtidigt eller senare skulle vara efterborgen. Med hänsyn till det nu sagda bör det inte läggas banken till last att banken underlåtit att undersöka om U.S. och S.W. var efterborgensmän.

På grund av det anförda skall den vidare prövningen av målet ske utifrån förutsättningen att samtliga fem återstående borgensmän svarar på samma plan och att alltså följderna av bankens friskrivning såvitt nu är i fråga blir densamma för envar av dem.

Vad därefter gäller vilken borgensrättslig följd bankens friskrivning bör få för de återståendes borgensansvar gör HD följande bedömning. Banken har genom sitt handlande skadat N-O.S. och medparter. Banken har nämligen genom friskrivningen av två borgensmän minskat återstående borgensmäns

regressmöjligheter. En motsvarande skada uppstår om preskription inträder i förhållande till en av flera solidariskt ansvariga borgensmän. Verkan av sådan preskription blir enligt 9 § 1 st preskriptionslagen (1981:130) att var och en av de återstående borgensmännen primärt svarar endast för sin andel beräknad i första hand efter huvudtalet. Detta betyder alltså att det solidariska ansvaret upplöses på grund av preskriptionen. I förevarande fall har banken som nyss angetts oriktigt eftergett sin rätt mot två av borgensmännen. Följden härav kan för banken inte bli mindre ingripande än vid preskription. Att ytterligare minska borgensmännens ansvar finns det emellertid knappast skäl för och ett sådant ställningstagande låter sig mindre väl förenas med tidigare rättspraxis (se NJA 1939 s 522).

Var och en av N-O.S. och övriga fyra återstående borgensmän skall alltså åläggas att till banken utge en sjundedel av bankens fordran. Parterna är ense om vad varje borgensman då skall förpliktas betala i anledning av bankens talan.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom förpliktar HD var och en av N-O.S., J.S., B.F., U.S. och S.W. att till Svenska Handelsbanken utge 34 771 kr 42 öre jämte ränta på 25 714 kr 28 öre, beräknad efter den räntesats som banken vid varje tid tillämpar för reverslån, och på 9 057 kr 14 öre, beräknad efter bankens räntesats för checkkrediter, allt från och med d 19 maj 1983 till dess betalning sker.

JustR:n Palm och Gregow var, var och en med den motivering som anges i det följande, skiljaktiga såtillvida att de ansåg att betalningsskyldigheten för borgensmännen på grund av den oberättigade friskrivningen av A.L. och N.R. borde bestämmas utifrån förutsättningen att U.S:s och S.W:s borgen utgjorde efterborgen.

JustR Palm anförde: Jag instämmer i vad majoriteten har anfört om att uppgiften, att det borgensmännen emellan var avtalat att U.S. och S.W. skulle vara efterborgensmän, bör godtas. Jag delar också uppfattningen, att det inte har visats att banken känt till detta avtal. Frågan vad banken bort inse om innehållet i den mellan borgensmännen träffade överenskommelsen bedömer jag emellertid annorlunda än majoriteten.

Tidningsföretaget startades av N-O.S., J.S., B.F., A.L. och N.R.. Dessa utgjorde bolagets styrelse och var också verksamma i företaget i olika funktioner. Vissa av dem var delägare i bolaget. Det låg alltså i dessa personers eget intresse att bolaget beviljades kredit av banken. Bankens begäran att de skulle ingå generell borgen för bolagets förpliktelser mot banken, dvs för samtliga dåvarande och blivande förpliktelser, hade sin grund just i deras engagemang i tidningsföretaget. De generella borgensåtagandena tecknades på särskilda formulär för ändamålet. U.S. och S.W. var däremot utomstående; de var inte verksamma i tidningsföretaget och hade inte något eget intresse av krediterna. De anlidades som borgensmän därför att banken inte god tog de fem styrelseledamöternas kreditvärdighet och mot bakgrund av att de, direkt eller genom andra personer, var bekanta med N-O.S.. Deras borgensåtaganden avsåg enbart checkkrediten och lånet och tecknades, utan bankens medverkan, på checkkreditkontraktet och skuldebrevet.

För banken, som kände till samtliga dessa omständigheter, måste det ha framstått som mycket osannolikt att, om inte något speciellt intresseförhållande förelåg, U.S. och S.W. avsåg att slutligt ta på sig en eventuell förlust i bolaget på samma villkor som bolagets intressenter. Banken har på ett enkelt sätt kunnat få osäkerheten i detta hänseende undanröjd.

Jag vill anmärka att enligt Svenska Bankföreningens yttrande till HD det i normalfallet inte brukar förekomma att ansvaret är solidariskt mellan två olika borgensgrupper. Det hävdas inte i något av yttrandena till HD att U.S:s och S.W:s åtagande bort uppfattas som likställt med styrelsemedlemmarnas. Svenska sparbanksföreningen uttalar för sin del klart att det av det skriftliga

materialet att döma förefaller rimligt att betrakta U.S. och S.W. som efterborgensmän.

Med hänsyn till det anförda finner jag att U.S:s och S.W:s borgensåtagande också i förhållandet till banken inneburit, att U.S. och S.W. om de fått infria åtagandet skulle ha haft regressrätt för utgivet belopp i dess helhet gentemot N-O.S. och övriga styrelseledamöter, medan dessa saknat all regressrätt gentemot U.S. och S.W..

Överröstad i detta ansluter jag mig till majoritetens mening i frågan om verkningarna av att banken friskrev A.L. och N.R..

JustR Gregow anförde: När det gäller den ställning på grund av sin borgen som U.S. och S.W. intagit, kan till en början konstateras att det inte råder någon tvekan om att banken, om bolaget försummat sin betalningsskyldighet för checkkrediten eller lånet, haft rätt att vända sig direkt mot U.S. och S.W. utan att först ha sökt erhålla betalning av N-O.S. och övriga personer som ingått generell borgen; att det förhåller sig så torde för övrigt vara ostridigt i målet. Vad frågan nu gäller är huruvida den borgen som U.S. och S.W. ingått utgör efterborgen i den meningen att de, om de nödgats infria sina borgensåtaganden, haft regressrätt för erlagt belopp i dess helhet gentemot N-O.S. och övriga personer som ingått generell borgen samt att sistnämnda personer, om de utgett något till banken på grund av sin borgen, saknat regressrätt gentemot U.S. och S.W.. I detta hänseende framgår följande av utredningen.

Tidningsföretaget startades - - - se JustR Palms votum - - - och skuldebrevet.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden - och då någon omständighet som skulle föranleda annat inte visats ha förelegat - måste det antas ha varit förutsatt att U.S. och S.W. skulle ha regressrätt för erlagd betalning i dess helhet gentemot N-O.S. och övriga styrelseledamöter samt att dessa inte skulle ha någon regressrätt gentemot U.S. och S.W. för vad de kunde komma att utge till banken. Banken kände till nyssnämnda förhållanden och borde därför ha förstått vad som gällde i fråga om regressrätten.

Till ytterligare stöd för att U.S. och S.W. är att anse som efterborgensmän i tidigare angiven mening kan åberopas följande omständigheter. Den omtvistade friskrivningsklausulen gav banken rätt att friskriva U.S. och S.W. från deras borgensansvar utan att N-O.S:s och övriga styrelseledamöters borgensansvar minskades. Om U.S. och S.W. inte varit efterborgensmän i tidigare angiven mening och N-O.S. och övriga styrelseledamöter alltså haft viss regressrätt mot dem, skulle bankens rätt till friskrivning ha inneburit att banken utan vidare kunde beröva N-O.S. och övriga styrelseledamöter en kanske värdefull regressrätt för viss del av utgivet belopp. Det kan knappast antas att banken avsetts få en så ingripande befogenhet. - Enligt vad som inledningsvis anges i punkten 3 i den generella borgensförbindelsen hade de som ingått generell borgen inte på grund därav någon rätt i förhållande till banken till pant eller annan realsäkerhet som ställts eller kunde komma att ställas för någon av de förpliktelser som omfattades av den generella borgensförbindelsen, såvida inte annat särskilt avtalats. Något motsvarande förbehåll gjordes - av förklarliga skäl - inte i fråga om U.S:s och S.W:s borgensåtaganden. I målet är upplyst att bolaget som säkerhet för checkkrediten och lånet ställde även realsäkerhet i form av företagsinteckning. Enligt allmänna principer skulle U.S. och S.W., om de nödgats helt eller delvis infria sina borgensåtaganden, i motsvarande mån ha inträtt i bankens rätt på grund av företagsinteckningen. I fall U.S:s och S.W:s borgensförbindelser inte utgjort efterborgen i tidigare angiven mening, skulle nu nämnda förhållanden rörande realsäkerhet kunna leda till egendomliga resultat. Antag att det fanns företagsintecknad egendom till värde som svarade mot bankens fordran. Om U.S. och S.W. hade betalat bolagets skuld till banken, hade de då kunnat ta ut hela sin fordran ur den företagsintecknade egendomen; N-O.S. och övriga styrelseledamöter skulle i så fall helt undgå betalningsskyldighet. Om U.S. och

S.W. i stället valt att vända sig mot N-O.S. och övriga styrelseledamöter och av dessa utkräva vad de var berättigade till på grund av sin regressrätt, skulle dessa sakna möjlighet att ur den företagsintecknade egendomen ta ut vad de utgett regressvis och själva få stå för denna del. Om i stället N-O.S. och övriga styrelseledamöter tvingats infria bolagets skuld till banken och därefter regressvis vänt sig mot U.S. och S.W., skulle dessa ur den företagsintecknade egendomen kunna ta ut vad de måst erlägga regressvis. Av det sagda framgår att, om efterborgen inte anses föreligga, bolagets resp U.S:s och S.W:s agerande kunde få avgörande betydelse för det slutliga ekonomiska resultatet dels beträffande N-O.S. och övriga styrelseledamöter dels beträffande andra bolagets borgenärer än banken. Tillfälligheter skulle alltså kunna bli avgörande.

På grund av det anförda skall enligt min mening verkningarna för övriga borgensmän av att banken friskrev A.L. och N.R. från dessas borgensansvar bedömas utifrån ståndpunkten att U.S. och S.W. hade regressrätt för utgivet belopp i dess helhet gentemot N-O.S. och övriga styrelseledamöter samt att dessa inte hade någon regressrätt gentemot U.S. och S.W..

Överröstad i frågan huruvida U.S:s och S.W:s borgensåtaganden utgjort efterborgen ansluter jag mig beträffande verkningarna av att banken friskrev A.L. och N.R. till majoritetens mening.

Sökord: Borgen; Efterborgen; Eftergift; Preskription; Oklarhetsregeln; Friskrivning

Litteratur:
